

ranah. Razstavljenih predmetov je bilo ogromno število, četudi niso razstavile vse evropske države. Najbogatejši je bil seveda angleški oddelek, kjer so bile zastopane tudi angleške kolonije iz vseh delov sveta. Mislil sem, da dobim v razstavi samo predmete, ki so v najtesnejši zvezi s šolsko higieno. A temu ni bilo tako. Angleške tvornice in razni obrtniki so razstavili predmete, ki se sicer vidijo po šolah, a niso v prav nobeni zvezi s šolsko higieno. Videlo se je, da je služila razstava posebno Angležem, v dobre reklamne namene. Vsaka večja tržnica je poslala na razstavo strokovnjaka, ki je tolmačil rabo in korist razstavljenih predmetov.

Vseh razstavnih predmetov mi ni mogoče imenovati, pa tudi ne opisati. Navesti hočem samo nekatere skupine, da dobimo malo pojma o razstavi.

V vestibulu in v treh dvoranah je bila angleška razstava in razstava angleških kolonij. Takoj pri vходу v vestibul so bile razložene publikacije o šolski higieni. Cela knjižnica je bila, in Angleži so razstavili menda vse, kar so kdaj in kje pisali o tem predmetu. Na obeh straneh te knjižnice so bili razvrščeni pisalni stroji vseh mogočih sistemov. Za vsakim strojem je sedelo brhko dekle in hitelo pisati, kakor bi šlo za stavo. Dalje so bili v vestibulu razstavljeni fizikalni aparati, ki se rabijo pri pouku v ljudskih in srednjih šolah. Ta zbirka je bila jako bogata. Poleg fizikalnih aparatov so bile najrazličnejše svetilke. Opazil sem navadne petrolejske svetilke, raznovrstne plinove svetilke, žarnice in obločnice vseh vrst.

V prvi dvorani so bile razstavljene peči, od najpreprostejših do najlepšega kamina, peči za peko, priprava za centralno kurjavo, posebne vrste dimniki in ognjišča, na katerih kuhajo le s plinom. Tu sem opazil tudi higieniško ogelje, pa še zdaj ne vem, v čem se razlikuje od navadnega.

Ogromno je bilo število razstavljenih higieniških klossetov in pisuarov najrazličnejših sistemov. Nov mi je bil klosset, ki je najprej zasul s suho prstjo ali z žaganjem in potem splaknil z vodo iz vodovoda. Zanimala so me okna, ki se s prav lahkim mehanizmom odpirajo napol ali popolnoma in zopet zapirajo. Pri takih oknih ni treba posebnih ventilacij. Ta tržnica je delala konkurenco onim tržnicam, ki so razstavile raznovrstne ventilatorje.

Vsa tega obiskovalca razstave je posebno zanimalo popolno urejeno kopališče na deških in dekliških šolah ter kadna kopelj in vodovodni umivalniki v institutih. To je bilo res lepo urejeno, in le čestitati se mora onim šolam in zavodom, ki imajo take naprave.

V drugi dvorani sta bili dve telovadnici z vsem telovadskim orodjem za dečke in deklice. Vse orodje je izdelano najmodernejše in jako lično.

Veliko je bilo število razstavljenih šolskih klopi najraznovrstnejših sistemov in vsakojakih konstrukcij. Konstrukcija nekaterih klopi je bila prekompleksirana: vzdigne se sedež, premakne pult in stojalo, da se pripravi klop, primerna učenčevi velikosti. Nad klopni je viselo deset podob, ki so kazale, kako se kvari učenčevoto, če mora sedeti v slabo narejenih klopeh.

Od šolskih stavb sem videl krasne načrte, fotografije in modele vzornih šolskih poslopij. Razstavljenih je bilo mnogo predmetov, za šolske

stavbe in šolsko opremo: asfalt, strehe iz asfalta, stopnice iz cimenta, razni tlaki, vogli, robovi, preproge, železne omare za obleko in dežnike itd. Prav lepa sta bila modela šolskega poslopja in bolnice, ki se da prenesti v drug kraj — Transportables Schulgebäude. Mnogo je bilo fotografij šolskih otrok pri igrah in pouku. Da so bili razstavljeni lepi, pa tudi slabi pismeni in risalni izdelki učencev, pisalne in risalne priprave, se umeje samoobsebi. Risanje se pončuje le po naravi, vendar pa ni izključen svinčnik. Prav lepo je bila urejena delavnica za deška ročna dela z vsem potrebnim orodjem. Pravilni in mnogovrstni so izdelki, ki jih izdelujejo učenci. Pozabili niso tudi na otroški vrtec. Zanimive so tabele, ki kažejo njegov razvoj v Londonu, kako se množi in raste ta naprava od leta do leta.

V tretji dvorani je bila razstavljena anatomija, najrazličnejše podobe in slike te vrste; tu so bile naslikane otroške nalezljive bolezni v besedi in podobi. Tu sem tudi videl zanimiv aparat za merjenje telesa, higieniške črevlje, razno olje, milo, mazila, spodnje žensko krilo, ki je narejeno, da vez ne tišči, aparat, s katerim se pričnujejo različne barve oni, ki jih ne ločijo, in še sto in sto drugih manjših predmetov.

Druge države so bile na razstavi primeroma prav slabo zastopane. Mesto Koeln je razstavilo fotografije in načrte mestnih šol; Draždani slike notranjih delov telesa, fotografije šolske mladine na igriščih, fotografije mestnih šol in model vzornega razreda; mesto Mühlhausen razvoj takozvanih Ferien-Kolonien od l. 1883. do 1906. in razvoj otroških vrtcev; mesto Straßburg načrte mestnih šol in modele nove vrste šolskih klopi in posebne vrste šolskih tabel. Nad tem oddelkom je visel napis sledeče vsebine: Pfui über den Hasser von Seife und Wasser. Enge Gürtel, enge Kragen, enge Schuhe sollst du nicht tragen!

Izmed avstrijskih kronovin je bilo najbolje zastopano kraljestvo Češko. Nad vsemi razstavnimi predmeti je bil poleg angleškega tudi češki napis. Razstavljeni so bili modeli, fotografije in slike vzornih šol, načrti šolskih stavb, vzorci higieniških klopi, rezultati fotometrijskih preiskav v šolah po letih, če pride svetloba od desne ali leve strani. Ravnatelj meščanske šole v Karlovih varih, Fr. Pleier, je izumel in razstavil ter sam tolmačil nekaj „Raumwinkelmesser“, ki ga pa nisem mogel prav razumeti. Patent bi bil rad drago prodal. Ne vem, če se mu je posrečilo. Razen tega je razstavil neki učitelj iz Bukovine novo higieniško klop in prof. dr. Burgerstein iz Dunaja nekatere načrte in fotografije vzornih šolskih poslopij in svoje spise, tiče se šolske higiene, kakor: Handbuch der Schulhygiene, Schulhygiene, Ratschläge zur häuslichen Gesundheitspflege, Gesundheitsregeln.

Lepe predmete je razstavila Francija. Tu je bilo mnogo krasnih slik, lepih fotografij in načrtov šolskih poslopij. Tu sem videl lepe modele šolskih vrtov, telovadnice, igrišča, delavnice za deška ročna dela, lepe izdelke ženskih ročnih del, bogato literaturo o higieni in pisemske izdelke učencev in učenk. Po francoskih šolah goje še vedno pokončno pisavo. Nekaj novega mi je bilo tudi, da pišejo učenci naloge iz vseh predmetov v en zvezek.

Lepe zbirke je poslala na razstavo Švedija. Iz tega oddelka sem razvidel, kako jako skrb

za telesno vzgojo in za praktično življenje. Pri vsaki šoli je delavnica za deška ročna dela, na dekliških pa kuhinja, kjer se uče deklice kuhati in drugega gospodinjstva. Krasni načrti in modeli šol in drugih vzgojevalnih naprav nam izpričujejo, na kako visoki stopnji popolnosti je ljudsko šolstvo v tej deželi.

Tudi Švica je razstavila lepe slike in modele šolskih stavb. Zanimive so tabele, ki kažejo, kako jako se pregreše oni starši nad svojimi potomci, ki so vdani alkoholu. Neki švicarski zdravnik je zasledoval usodo otrok zmernih staršev desetih družin, ki so imele skupaj 61 otrok. Med temi jih je 5 umrlo v nežni mladosti, dva sta imela ples sv. Vida, dva sta se razvijala duševno prav počasi, dva sta bila rojena s telesnimi hibami, 50 pa je bilo normalnih.

Drugi 10 družin, ki so bili njih starši alkoholisti, je imelo 57 otrok. Od teh je umrlo 25 v zgodnji mladosti, sedem je bilo idiotov, pet pritlikovcev, pet epileptikov, pet jih je imelo vodo v glavi — Wasserkopf — in samo 10 je bilo normalnih.

Neki laški zdravnik je razstavil 4 slike, ki predočujejo razvoj pri dečkih in deklicah od 8—18 leta.

Holandija in Dansko sta poslali slike in fotografije šolskih poslopij, modele delavnic za deška ročna dela, orodje in izdelke ter mnogo slik, ki kažejo, kako morajo učenci pri delu pravilno držati orodje. Vidi se, da obračajo tod veliko pažnjo na telesno vzgojo in ročno delo.

Mestne šole v Brüsselu so razstavile mnogo risb, ki so vse narejene po naravi. Druge države se niso udeležile razstave. (Dalje.)

Nerazdeljeni — poldnevni pouk?

V zadnji številki piše tovariš o poldnevem pouku v ljudski šoli, pobija ta način pouka ter se zavzema za celodnevni pouk.

No, v tem menda smo si edini, da bi bila uvedba poldnevnega pouka na šolah, kjer je sedaj celodnevni pouk, reakcija šolstvu v kvar in zato niti ne verjamem, da bi se bili kateri izmed štajerskih tovarišev zavzemali za poldnevni pouk.

Mislím, da gre tu za nerazdeljeni pouk, kar je tudi razvideti iz zadnje tretjine članka v zadnji številki, ko govori pisec o nerazdeljenem pouku in kjer pravi, da se je pred nekaterimi leti učiteljstvo in ljudstvo jako ogrevalo za nerazdeljeni pouk, a zdaj so glasovi o tem skoraj popolnoma utihnili.

Ker je bila moja šola prva v Avstriji, na kateri se je uvel nerazdeljeni pouk — in sicer po moji inicijativi! — bodi mi dovoljenih par opazk na onemu članku.

Nerazdeljen pouk ni reakcija, temveč je napredek v zdravstvenem, pedagoškem, didaktičnem, socialnem, in če hočete, še v tem in onem oziru skoraj na večini vseh ljudskih šol. Ne rečem, na vseh, temveč na večini.

To svojo trditev sem pripravljen vselej in povsod stvarno utemeljiti, a menim, da bi bilo to skoraj odveč, ker so se o tej stvari vršile že dovolj temeljite debate in se je večina učiteljstva tudi izrekla za nerazdeljeni pouk.

Res je, da je bilo pred leti več vršenja glede nerazdeljenega pouka, kakor ga je danes — danes stvar le mirno prodira in se širi na vse kraje brez javnega hrupa. Samo v preteklih počitnicah dal sem trem voditeljem potrebna pojasnila glede uvedbe nerazdeljenega pouka jaz — in gotovo jih je več, ki so si pomagali do tega sami.

Vsak pa, ki je uvel enkrat nerazdeljeni pouk, vsak je samo enega mnenja: nerazdeljeni pouk je dobrota za starše, učence in učitelja. Ne enega učitelja, ki ima uveden nerazdeljeni pouk, nisem našel do danes, ki bi ne bil vnet zagovornik nerazdeljenega pouka. Ako je kateri, naj se oglasi v prihodnji številki!

Samo en ugovor se sliši: Prosti četrtki izginejo! Res je — toda poleg drugih dobrot je to prava malenkost!

Pri nerazdeljenem pouku se ne izgubi nobena ura predpisanega pouka in zato ne morejo biti učni uspehi slabši, temveč so iz mnogih ozirov boljši. Jaz trdim: Nerazdeljeni pouk je veselje za učenca in učitelja!

Da bi pa iz nerazdeljenega pouka preskočili naenkrat na poldnevni pouk, niti misliti ni. Tega vendar ne bodo dopustile šolske oblasti — tudi tedaj ne, ako bi ljudstvo to zahtevalo, ker so pri nerazdeljenem pouku itak že vsi popoldnevi prosti. Sicer pa tega niti ljudstvo ne bo zahtevalo, ker ono ni proti pouku zaradi pouka, temveč samo zaradi časa.

Še glede kmetijskega pouka nekaj. Prav ima Rokitsky, če zahteva več kmetijskega pouka v ljudsko šolo, časa za to se dobi dosti. Reformira naj se ljudskošolski pouk, pa naj se nepotrebne stvari izbacnejo! Kaj nam je treba po deželi slovnič? Kaj nam je treba vedeti, od katerega pa do katerega leta je živel in vladal ta in ta Babenberžan in pa tisti ali oni Habsburžan? Veliko važnejše je, kaj so vsi ti dobrega storili za ljudstvo, osobito za povzdigo kmetijskega stanu.

Slovnično proč, pa kmetijski pouk v šole, pa že samo to zadostuje, da je časa za kmetijski pouk dovolj.

Sicer pa dobimo učitelji prilike za kmetijski pouk tudi pri sedajnem sistemu časa dovolj. Prirodoslovje, prirodopis in zemljepis se da izborno uporabljati v kmetijskem smislu in celo zgodovina nam lahko služi v to. Tako ravnaj jaz že nekaj let in rečem lahko, da z uspehom in nikakor ne v škodo imenovanim predmetom samim.

Tedaj: V šole na deželi nerazdeljeni pouk in več kmetijskega pouka.

Fran Črnagoj.

Socialni odsek

„Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.

Izvolila so sedaj vsa društva svoje upravne odbornike in sicer še:

XVI. Kozjansko učiteljsko društvo: 24. Germovšek Miloš — Pilštanj.

XVII. Marenberško učiteljsko društvo: 25. Robič Franc — Vuzenica.

Pomotoma je izostal pri šmarnsko-rogaškem učiteljskem društvu naznanjen delegat 26. Flere Pavel — Sv. Štefan pri Šmarju.

Ob dvanajsti uri kličemo vse tovariše in tovarišice v Celje. Vzporéd je mnogovrsten in pokažimo svetu, da vemo ceniti organizacijo. Tudi iz drugih slovenskih pokrajin prihite med nas naši sobojevniki na kulturnem polju. Tudi Hrvati pridejo in mi bi naj izostali?! Videli bomo na velikonočni ponedeljek v Celju svoje vrste. Prišli bodo vsi, ki si štejejo v čast, da so v vrstah zavednega učiteljstva. Stiskali si bomo roke in se veselo pozdravljali stari znanci in stare znanke. Sklepala se bodo nova prijateljstva, nova znanstva. Kdo bi tedaj doma ostal?

Na veselo in srečno snidenje!

Kmetijsko poučno potovanje na Češko.

C. kr. kmetijska družba kranjska namerava prirediti povodom letošnje jubilejske razstave v Pragi gospodarsko-poučen izlet na Češko.

Prilčno rečem, da se mi tak čini, ko da bi vaši učenci véteraj bili Ameriko dve leti prej odkrili. Malenkost to, učitelj pa naj pazi, da dečko v letnicah preveč ne zagazi. Pri pisanju drže se dečki krivo. — Opazka ta ima že brado sivo. — „Pri risanju sem videl lepe uspehe. Pri petju pa dero se na vse mehe. Pazite najprej tu na forte, piano. — In konj kopito ima „nerazklorano“, ker „nerazcepljeno“ izraz ni pravi. „Na pamet“, in „iz glave“ čul sem davi; tu rabite le „na izust“. Drugače so v redu naloge šolske in domače, poprave tudi čedne in ne hlastne, le tuintam so knjižice že mastne. Sicer pa z vami sem prav zadovoljen!“ — Konča nadzornik govor svoj osoljen, poda roko. Učitelj retirira, nadzornik drugega sedaj obira. Pri takem „klanju“ kdo ostane mrtev? Nadzornik s a m prežalostna je žrtev. Po vsem tem govorjenju, modro-vrlem,

je ubogi mož strašno, strašno zagrlen in proti koncu jedva vam še diha. A ko skončal je, jo vesel popiha ter proti domu jo olajšan mahne. „Da, da, moderna šolska struja!“ zdahne.

IV. Prva kvinkvenija.

Prišla si, prišla, oј dolgo zaželeno prizidihovana in slednjič podeljena! — Lepa oј pomlad? — Ne pojdište spat!

Prva kvinkvenija, malo bogata, srebrna vendar, če ne ravno zlata. S tabo isti čas prvi — sivi las.

V. Casus belli.

„Gospod učitelj!“ — „Gospod učitelj!“ — „Zahtevam, da se to kaznuje.“ — „Pretepaj Tonče je mojega Joška.“ — „Ne, Jožek bil je mojega huj!“ —

Tako dve ženi prikričita, in vsaka pač pravico hoče, in vsaka svojega dečka vleče, in Tonče tuli, in Jožek joče.

„Pretep, tako, tako! Poglejta junaka mi!“ učitelj glasno. „A kaj povod je bil poboju? Povejta hitro, da bo jasno!“

„Joј. Tonče kriv je; on me z imenom ti Kara Mustafa je vlekel.“ — „Gospod da, da. Pa Jožek meni je grdi Čulukafer rekel.“ —

Zavpije prva mati zdajci: „Kje sišal si besede slične? Grdin ti, v naši hiši nikdar! Takoj povej, ker sicer prične!“

In reče druga: „Nikdar nisem še čula takih kletvic. Zini, kdo te jih je naučil?“ — A dečka: „Gospod učitelj pri zgodovini!“

(Dalje.)

Po dogovoru z deželnim kulturnim svetom za kraljestvo Češko v Pragi se je že sedaj sestavil za to potovanje naslednji načrt:

Izlet bo trajal 10—12 dni in se bo vršil meseca julija ali avgusta (v šolskih počitnicah).

Udeleženci se odpeljejo z večernim vlakom, ki odhaja z Jesenic ob osmih zvečer, in pridejo jutraj ob 8. uri v češke Budjevice.

Tam se prične s poučnim ogledovanjem, in sicer:

1. dan. Ogled gospodarske šole in kakega vzornega kmetijstva, kjer bo videti rejo južnočeških konj težkega plemena (najbrž v Plavi).

Obed in prenočišče bo v Budjevicah.

2. dan. Ogled krasnega veleposestva kneza Schwarzenberga, in sicer v gradu Hluboki in vzornega dvora Vondrova.

Obed v Budjevicah. Popoldne ogled postaje za obdelovanje barja v Zalsi, vožnja v Tabor in prenočišče tam.

3. dan. Ogled staroslavne mesta Tabora, kralj. češke kmetijske akademije, družbene mlekarne s parno silo. Z večernim vlakom v Prago.

4., 5. in 6. dan v Pragi. Tukaj ogled Prage in njenih starožitnosti, obisk in ogled razstave, dalje ogled prve češke akcijske mlekarne v Nusli, Freyve mlekarne in sladkorne tvornice v Visočanih, in če bo čas dopuščal, fiziološke ter mlekarne postaje. Hrana in prenočišče v Pragi.

7. dan. Izlet s parnikom po novo kanalizirani reki Vltavi, in sicer najprej v Trojo. Tukaj ogled češkega pomologičnega (sadjarškega) zavoda, potem v Melnik, ogled vinarske šole, vinogradov in kleti. Prenočišče v Melniku.

8. dan. Vožnja čez Štjetje v Lovosice. Spotoma ogled hmelnic pri Počapljih, ogled tvornice za porabo sadja v Trebenicah; dalje v mesto Rovdnice, tukaj ogled tvornice za pluge in stroje za žetev, odtod v Bečkovice in z vlakom v Prago. Prenočišče v Pragi.

9. dan. Iz Prage v Novo vas pri Kolínu, tukaj ogled vzornega vrtnarstva, v Kolínu ogled okrajne drevesnice in v Lošanah ogled kmetijske elektrarne. V Kutlilih ogled vzornega kmetijstva g. Prokupa. Vožnja v Kutno goru. Ogled kmetijske šole, kakega vzornega malega posestva in skladišča za žito, velikih nasadov hrena v okolici, znamenitosti mesta in odtod odhod nazaj v Prago ali pa naprej čez Iglavo, Znojmo na Dunaj. Če bo zadostno število takih, ki se za to zanimajo, bi se lahko spotoma na Dunaj ogledalo mesto Rec s slovečimi vinogradi in kletmi, dalje mesto Korneuburg s poiskusnimi nasadi in Klosterneuburg, tukaj višja vinarska šola in sloveče kleti tamošnjega samostana.

Vsa vožnja iz Ljubljane na vsi progi (tja čez Linec, nazaj čez Dunaj) bo veljala v III. razredu okrog 60 kron,* hrana in prenočišče kakih 10 kron na dan, tako da bo vse potovanje veljalo največ 200 kron za osebo.

Za strokovno vodstvo bo tudi skrbjeno. Izlet bo vodil g. c. kr. vinarski nadzornik B. Skalický, ki mu bo češki deželni kulturni svet podelil kakega domačega kmetijskega potovalnega učitelja. Izlet se bo vršil, če se oglasi vsaj 20 udeležencev. Prijave za udeležbo sprejema c. kr. kmetijska družba že sedaj, najpozneje pa do 1. julija t. l. Na poznejše zglasitve se ne bo oziralo.

K zglasitvi je priložiti 50 kron za nakup okrožnega listka in je treba povedati, ali se udeleženec želi nazaj voziti čez Dunaj ali čez Prago, Linec, Jesenice.

Daljša poročila bo objavljala c. kr. kmetijska družba v „Kmetovalcu“, ki prinese tudi popis in slike nekaterih teh slovečih in lepih krajev.

Pisarna.

LXIII.

Vprašanje: Mene je pustil krajni šolski svet vso zimo brez peči. Nameravam sodnijsko postopati. Kaj mi je storiti? — Tudi nimam dovolj prostorov. Neka priprava za stranišče je zunaj postopja. Ali bi ne kazalo prisiliti krajni šolski svet, da plača stanarino v postavnih visokosti, odštevši resnično vrednost stanovanja, ki se je o njem sam načelnik izrazil, da ne presega 60 K?

F. Š.

Odgovor: Sodnijsko postopati zoper krajni šolski svet Vam šele po tem svetujemo,

*) V drugem razredu tretjino več.

ako bi ta ne slušal okrajnega šolskega sveta, do katerega se zatecite za pomoč, potem šele postopajte sodnijsko. Sicer pa izkušajte še poprej v plenarni seji krajnega šolskega sveta doseči zase ugodne sklepe. Zakon je vsekakor na vaši strani!

Slavimo svoje može!

Prispevki za spominsko ploščo pokojnemu tovarišu Strmšku kapljajo tako pomalem, da ni upanja, da bi moglo storiti „Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo“ že letos ob obletnici smrti pokojnikove svojo dolžnost in odkriti ploščo. — Vsa čast onim zavednim tovarišem in drugim rodoljubom, ki so se zavedli takoj dolžnosti, ki jo nalaga pieteta do pokojnika, in so takoj poslali svoj prispevek! Koliko pa jih je še, pri katerih je videti, kakor bi pozabili, kaj nam je bil Strmšek!

Zato se obračamo ponovno s prošnjo do cenjenih tovarišev in vseh zavednih rodoljubov, da store svojo narodno dolžnost in pomagajo postaviti skromen spomenik možu, ki je posvetil in žrtvoval vse svoje moči slovenskemu narodu in njegovi koristi.

Prispevki, katerih izkaz se bo objavljaval v „Učiteljskem tovarišu“, naj se pošiljajo na naslov: Hinko Šumer, učitelj v Šmarju pri Jelšah.

Za „Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo“:

Pav. Flerč,
t. č. tajnik.

Tomo Kurbus,
t. č. predsednik.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Seja upravnega odbora „Zaveze“ je bila preteklo sredo. Začela se je točno ob 2. uri popoldne in je trajala do 6. ure zvečer. Upravni odbor, ki je bil zbran polnoštevilno, je storil več velevažnih sklepov. Konstituiral se je tako, da je izbral za I. podpredsednika tov. Kocbeka, za II. podpredsednika tov. Bergince, za II. tajnico kolegino Sabadinovo. — Letošnja glavna skupščina „Zaveze“ se vrši dne 6., 7. in 8. septembra v Gorici. Referate sta priglasila upravna odbornika tov. E. Gangl in Iv. Šega.

Kranjsko.

Občni zbor „Vdovskega društva“ se ni mogel vršiti, ker ni bilo zadostnega števila članov. Prišli so člani z dežele, nekateri jako daleč, toda ljubljanskih članov — ki imajo „Narodni dom“ pred nosom — ni bilo! Tako malomarnost je vredna najstrožje obsodbe. Po § 24. društvenih pravil ostane dosežani odbor v funkciji do prihodnjega občnega zbora, če bo sploh še mogoč ob sedanjih navdušenosti nekaterih članov! Društveno imetje znaša 126.488 K 98 h.

Občni zbor „Narodne šole“ se je vršil dne 15. t. m. ob precejšnji udeležbi članov. Zaradi preobilice raznega drugega gradiva smo primorani, odložiti poročilo za prihodnjo številko.

Društvo slov. učitelje je zborovalo v četrtek popoldne v šentjakovski šoli v Ljubljani. O zborovanju priobčimo poročilo danes tečen.

Okrajno učiteljsko društvo za radovljiški okraj ima svoj redni občni zbor dne 7. maja t. l. na Koroski Beli ob 3. uri pop. v tamošnji šoli. Poleg običajnih točk bo tudi razgovor o letošnjem referatu za okr. učiteljsko konferenco „Spisje v I. in II. šolskem letu“. Po zborovanju je ogled tamošnjih tvornic za železo.

„Belokranjsko učiteljsko društvo“ je zborovalo v Črnomlju po dnevnem redu, naznanjenem v 10. številki let. „Tovariša“. Zborovanje, pri katerem je bilo navzočih 23 članov, je posetil tudi g. c. kr. okr. šol. nadzornik Jos. Turk. Predsednik tov. Šetina omenja zborovanja učit. zastopnikov na Dunaju. Sklepi tega so znani. Če bo s tem učiteljskim kaj pomagano, se ne ve. Upajmo! Blagajnik tov. Megušar, ki tudi upa na boljše stanje blagajnice, po svojem poročilu razproda A. Peskovo brošuro in priporoča, naj se člani po možnosti spominjajo klica: „Učiteljsko sebi!“

Gdč. Praprotnik je dobro sestavila daljši referat „Patriotizem in ljudski šoli“, o kateri temi se je čulo mnogo lepih misli. — Z ozirom na govor tov. A. Peska v Radovljici je tov. Dolenc prebral referat o „Delu med ljudstvom“, oziraje se posebno na razmere v Belokranjini. Sklene se v smislu Peskovih predlogov za organizacijo izvoliti en odsek, ki bi imel dva krožka. Za ustanovitev krožka v črnomljskem okraju s sedežem v Dragatušu se izvolijo tov. Dolenc, Kosec, Lovšin in gdč. Bavdek, za metliški okraj s sedežem v Metliki tov. gospa Megušar, Burnik, Bartelj in Barle. Ko sestavijo krožke, naznanijo predsedniku uč. društva v Črnomlju, kdaj bi bil prvi sestanek, da se sestavi odsek.

Sklene se, da društvo v proslavo cesarjeve 60letnice priredi dne 5. julija v Črnomlju učiteljski koncert na korist Učiteljskemu konvikt.

Pri društvenem zborovanju dne 4., odnosno 11. junija se sestavi slavnostni odbor.

Na predlog g. nadzornika, kako enotno praznovati cesarsko slavnost, se sklene, naj vsako šolsko vodstvo poroča predsedništvu program nameravane slavnosti na ondodni šoli, o čemer se bo pozneje sklepalo. Slavnosti naj bi bile v juniju, juliju ali septembru.

Na predlog g. nadzornika se sklene kupiti 2 skioptikona, ki bi se v vsakem okraju po eden pošiljal od šole do šole. En del plačaj društvo, dva dela drugo leto c. kr. okrajni šolski svet.

Tov. predsednik se spominja v lepih besedah prerano umrlega tovariša Gregorčiča, ki je bil več let marljiv član društva. V znak sožalja udeleženci vstanejo s sedežev. — Nato z veseljem pozdravlja izvolitev tukajšnjega domorodca, pisatelja in tovariša Gangla, za dež. poslance. — Zbor se je odzval temu poročilu z gromovitim Nazdar in živio!

Tov. predsednik se končno zahvali članom, posebno še c. kr. okr. šol. nadzorniku za udeležbo in zaključuje zborovanje.

Mokronoški učiteljski krožek. Dne 5. aprila t. l. se je učiteljsko mokronoškega sodnega okraja že drugič sestalo v Mokronogu. Tovarišice in tovariši so se sestanka v prav lepem številu udeležili v kljub slabemu vremenu. Tov. L. Fetič je kot starosta krožku isto poudarjal ter pozdravil vse navzoče kar najpresrečneje.

Sklenilo se je med drugim tudi to, da priredi krožek veselico v prid Učiteljskemu konvikt in da se pri vsakem sestanku kaj podaja bodisi že s šolskega ali socialnega polja. (Več o veselici še objavimo.) Krožek se snide vedno v kakem drugem šol. okolišu. Prihodnji bo v Trzinu, in sicer v nedeljo 3. maja, ob 3. popoldne v prostorih g. Prijatelja. Tovarišice, tovariši, udeležite se ga polnoštevilno! Tovariš nadučitelj B. Justin, strokovnjak v rastlinstvu in istega življenju podava o tem predmetu. Slišali bomo marsikaj zanimivega. Vse bližnje učne osebe dobro došle!

Učiteljski krožek v Izlakah je bil dne 26. marca dobro obiskan. Pri Jak. Hribarju se je zbralo učiteljsko sedmih šol litijske in sosednega kamniškega okraja. Na sestanku je predaval tov. F. Lužar o rastlinskem življenju z ozirom na izlete in pouk v zeleni cvetovi prirodi. Ni nam podaval premnoga imena iz katalogov rastlin, pač pa zbranim nazorno predstavil posebne prikazni koncentrujočih življenjskih moči pri rastlinah. Pojasnil nam je tvorbe raznih listov in izrastkov glede vpliva vode in suše, posebno pa solca in medsebojne odvisnosti rastlin z žuželkami. Kaj zanimivo je bilo poročilo o zgodovini rastlinstva in modrovanje učenjakov o postanku in razvoju prvih živih bitij. — Udeleženci krožka so imeli živahne razgovore o prihodnosti našega stanu. Naslednji sestanek bo 7. maja na Savi.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo ne zboruje 23. aprila, kakor je bilo pri zadnjem zborovanju določeno, ampak se zborovanje preloži na poznejši čas. Kraj in čas se objavi pravočasno v „Tovarišu“.

Odbor.

Štajersko.

Skupno zborovanje učit. društev za Laško in Sevnica-Brežice dne 5. aprila.

Dasi tudi drže „40 marteniki“ strogo svojo besedo glede vihravosti vremena, se nas je vendar zbralo precejšnje število v prijaznih prostorih zidanmoške šole dne 5. aprila t. l. Točno ob polu desetih se je pričelo z rešitvijo vprašanja. Ker je obelol toli priljubljeni društveni načelnik, podnačelnik pa je bil obenem poročevalec z dvema nalogama, je vodil zborovanje I. odbornik tov. Sorčan. Pozdravil je došle tovarše iz sosednih društev Celja in Brežice-Sevnice, poročal o došlih dopisih in dal prečitani zapisnik zadnje seje na glasovanje.

Ker je bil prvi poročevalec tov. Lebar odzvan v Gradeč, se je preložilo njegovo poročilo na jesen, zato pa je podaval tovariš Jurko o A. Peskovi knjižici „Na delo med ljudstvo“ z njemu lastno temeljitostjo, ponajveč glavne misli doslovno pozornim društvnikom. Izvolil se je odsek mimo obstoječega odbora v intenzivnejše delovanje v osehah: Kern, Četina, Zorn, Volc, Umberger, Cimpršek Štefka, Plavšak in Sorčan.

Svoje prvo posvetovanje bo imel ta odsek z odborovimi člani vred na Velikonočni ponedeljek v Celju, pred zborovanjem „Zveze“ v „Narod. domu“. Pričakuje se, da prinese do tedaj vsak član svoje nasvete.

Imena v odseku za narodno delo se nahajajočih tovarišev in tovarišice so nam porok za uspešno delovanje v označeni smeri.

Temu je sledilo podajanje o zanimivem vprašanju: „Zakaj se prezira in zapostavlja slov. učiteljsko?“ katerega glavni del vsebujejo sledeče točke:

1. Slov. učiteljsko se prezirava zato, ker se še vedno smatra kot ubožne plagijat srednjeveške „šomastrije“;

2. ker je vzgajeno v sponah servilizma in duševnega jerobstva, da se ne more pospeti do samosvojitve;

3. ker mu zaradi enostranske, napačne vzgoje manjka umevanje za vzvišenost naro-

dovih svetinj in bistveno pojmovanje človeškega prava;

4. ker je zaradi umetno prigrinjene brezbriznosti nedovzetno za vsak odločni pojav lastne inicijative;

5. ker je po hlapcih strankarstva in štreberstva vzgajeno za hlapčevanje strankarstvu;

6. ker se zaradi komodnosti neče uglašati v proučevanje modernih družabnih struj; teženj;

7. ker zaostaja v moderni izpolnitvi lastne samoobrazbe;

8. ker trpi v svoji sredi štreberstvo, s pomočjo katerega se vzdržava nenravna strahovlada;

9. ker pogreša v svojih predpostavljanih potrebne duševne podpore in zaščitnosti;

10. ker prevladuje naziranje patentiranih starih potentatov izza konkordata javno mnenje o šoli in učiteljsvu in javni naobrazbi.

Poročevalec je žel vsestransko glasno pritrjevanje in burni aplavz.

Nato smo se podali v gostilniško dvorano domačina g. Juvanciča na skromno, a okusno in ceno kosilo, a ob 1. pop. se zopet zbrali v šoli k pevski vaji za jubilejni koncert, ki e trajala do 3. ure.

Po završitku te smo se naslajali v tovariškem pogovoru in popevanju, dokler nas ni hitro bežeči čas odvlekel k domačim penatom. 10. maja se snidemo v Trbovljah in upamo videti tudi tiste, ki so se do zdaj brez poštenega izgovora zborovanjem odtegovali; sicer jedna nam solidarnost in — stanovska zavest?

Goriško.

Učiteljsko društvo za goriški okraj je imelo dne 2. t. m. v Gorici svoj redni občni zbor. Navzočih je bilo nad 80 koleginj in kolegov, med temi tudi gostje iz Štajerske, iz sežanskega okraja in iz tržaške okolice. Predsednik tov. Jug pozdravi navzoče z običajnim pozdravom, javlja, da predavanja o skioptikonu ne bo, ker je g. nadzornik prisiljen ostati doma zaradi bolezni v družini — in odprti zborovanje. Tajnik tov. Rojic prečita zapisnik zadnjega zborovanja in poda nato poročilo o društvenem delovanju v letu 1907. Društvo je imelo v pretečenem letu 83 udov, le žal, da niso še vse kolegije in vsi kolegi pristopili k naši organizaciji. L. 1907. je imelo društvo štiri zborovanja s tremi predavanji. Društvo je odposlalo svojega zastopnika na Dunaj k zborovanju avstrijskega učiteljsva. Tudi v socialnem oziru smo napravili važen korak naprej. Imamo svoj gospodarski odsek in odsek za izvenšolsko delovanje. Imamo torej najlepšo priliko, da pokažemo ljudstvu njegove prave prijatelje in da ga privedemo do boljše moralne in materialne bodočnosti. Učiteljsvo vse dežele je napravilo važen korak z oficialnim pristopom k novi agrarni stranki ter poskrbelo po svojih močeh, da je prišla ta nova struja na krmilo in deželi. V pretečenem letu je izstopilo iz našega društva nekaj udov, ki so si osnovali svoje posebno društvo „krščanskomislečih“; no, za nas ni nikake škode, ker bi bili dotičniki le suha veja na krepkem deblu naše organizacije. Tov. Fr. Strnad je stopil s tem šolskim letom v pokoj. Dobil je za svoje zvesto 40letno delovanje naslov šol. ravnatelja. Sramotno je za naš okraj, da niso vsi kolegi in kolegije naročeni na naše stanovsko glasilo, vrliga „Tovariša“; tudi „Popotnika“ ima tukaj samo par naročnikov. Priporočal bi v tem oziru malo več zavednosti in učiteljskega ponosa.

Blagajnik tov. Križman konstatira, da so presežali stroški dohodka za celih 58 K 30 h. Vzrok temu deficitu so izredni stroški in pa okolnost, da so kolegi in kolegije zaostali s poravnanjem udnine. Nato poroča tov. Bajt o uspehu deputacije, ki je šla k namestniku v Trst v zadevi premestitve slovenskega učiteljskega iz Kopra v Gorico. Tozadevna spomenica se priobči tudi izvrševalnima odboroma agrarne in narodnonapredne stranke. Tov. Križman prečita pismo tov. Klavore, s katerim se je opravičil, da ni mogel priti k zadnjemu zborovanju. Ker pa je pismo došlo takrat prepozno, ga prečita sedaj, posebno z ozirom na to, da vsebuje dva predloga: Vabljenje k društvenim zborovanjem s posebnimi vabilii naj se opusti, zadostuje vabilo v „Učit. Tovarišu“; vsi uradni spisi naj se kolkujejo z narodnim kolekom. Denar, ki bi se ga prihranilo z opuščanjem posebnih vabil, naj se pošlje naši prekrizni šolski družbi sv. Cirila in Metoda. Z navdušenjem se sprejmeta oba predloga.

Nato pojasni tov. Križman zadevo z umetnimi gnojili in omeni letošnje zborovanje „Zaveze“ v Gorici. Na predlog tov. Medveška se odstopi ta zadeva novemu odboru v pretres. Izraza pa se želja, naj bi se vršilo zborovanje 8. 9. in 10. septembra.

Sledi poročilo tov. Križmana o političnem položaju. Nato se izbereta za pregledovalca računov tov. Plesničar in U. Pavlica. Preide se nato k volitvi novega odbora. Volitev se je vršila po listkih. Novi odbor se je konstituiral v svoji seji dne 9. t. m. takole: Predsednik tov. Križman, podpredsednik L. Furlani, tajnik J. Rojic, blagajnik P. Plesničar, pevovodja A. Verč; odborniki: Olga Prinčičeva, Bajt, Medvešek, Možina, Klavora, Urbančič; Namestniki: J. Urbančič, Fr. Križman, Orel B. in J. Drogenik. Dalje se določi v tej seji, da bo prihodnje zborovanje 14. maja t. l. s sledečim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja, 2. ski-